

Gospodarske skušnje.

(Pridelovanje hmelja na brajdah). Na grajšini grofa Wrba so pretečeno leto hmelj, namest po kolih ga saditi; nasadili po latak (brajdah), pa se je prav dobro obnesel. 300 hmeljevih sadik so na late, 300 pa po navadi poleg dolgih rant nasadili, po katerih se je hmelj kviško ovijal. In pridelali so na latak 60 funtov suhega hmelja, na kolih pa 62 funtov. Pri latak (brajdah), ki so bile blizu vrtnega zida, je vročina od zidú hmelju nekako škodovala, zato se ga je za 2 funta menj pridelalo, kakor na rantah. Al hmelj na latak je veliko bolji bil od onega na kolih; ne le, da je veliko prijetniše dišal, imel je tudi več moknastega v sebi.

(Zatreti jesenski podlesk (Herbstzeitlose, colchicum autumnale). Če hočeš jesenski podlesk, kteremu tudi tu in tam ušivec, golobnjak itd. pravijo, na travniku pokončati, ti bo najmanj potroškov prizadjalo, če spomladi, dokler so po zimski vlagi senožeti še precej mokre, in brž ko je podleskovo perje toliko iz zemlje pribodlo, da ga z roko lahko primeš, greš na senožet in sočnate kalí ali klice počasi iz zemlje izruješ; klica se od podleskove glavice (čebulnik) odtrga, in čebulnik začne gnjiti, strupeni podlesk pa je zatrt. Če se klica (steblo) ne odtrga tikama čebulnika, ampak nekoliko više, saj podlesk to leto ne bo cvetel; glej pa, da drugo leto ga zatareš. — Tako sem v dveh letih z več travnikov čez 100 oralov velikih podlesk popolnoma potrebil. Strupeno to zeliše se na nekterih travnikih neizrečeno naglo zaređí, in dostikrat so najlepše senožeti s samim podleskom preprežene. Brez posebno velikega truda ga tako lahko zatareš. Le škoda, da nimamo do zdaj še nobene postave, ktera bi kmetovavcom zapovedovala podlesk iz travnikov trebiti!

(Špičmoh ali rovka kmetovavcu koristna žival). Kmetovavci črtijo miši po navadi brez vsega razločka kakor prav nadležne in škodljive živali. Miš je miš, si mislijo, in pokončavajo vse od kraja, kar ima le mišjo podobo, brez razločka. Tako ravnanje kaže, da jim ni znana natura raznih žival. Le škoda, da se dandanašnji naturopisni nauk v ljudskih šolah vse premalo spoštuje in prav dostikrat tudi narobe rabi. Kaj pomaga kmetovavcu, ako zná po vrsti vse merkovce ali opice imenovati, živali pa v svoji bližnji okolici ne pozná, ki mu koristijo ali pa škodujejo. Ni ne zagovarjati, če učenci ljudske šole ptuje dežele bolj poznajo, kakor svojo domačijo! Ni se tedaj čuditi, da veliko kmetovavcov ne pozná veliko koristnih in škodljivih živali, akoravno jih imajo vsaki dan pred nosom, pa še ne véjo, od česa se redijo.

Špičmiši ali špičmohi niso večí kakor navadne miši, imajo tudi dolg pa kosmat rep in očitno uho, 3 kočnike s 4 ojstrinami in še spred en in drug pritaknjen zobček, v gornji in spodnji čelusti po 2 dolga glodavnika, in zraven nju še 3 ali 4 majhne predne zobe na vsaki strani, ob stranéh pa bezgavčico pod šetinasto dlako, iz katerih znani njih smrad izhaja. Razloči se špičmoh od miš posebno po dolgi (špicasti) in precej suhi glavi, dolgim in gibčnim smrčkom in pa pižmovem duhu. Špičmoh živi v luknji pod zemljo, najraje pod gorkim gnojnim kupom. Špičmohi živé od črvov, polžev, glist in enacih mrčesov, nikdar pa ne od zrnja in zeliš. Če špičmohe huda lakota napade, požrejo eden drugzega. Špičmohi so zelo požrešni. Toliko potrebuje špičmoh vsaki dan živeža, kolikor sam vaga. Njih požrešnost je toliko, da skorej nikoli siti niso. Spomladi se komaj od muh, črvov in glist prerede. Dostikrat jim ni na dan mrtva miš ali pa cel špičmoh dovolj, ki ga do cempera oberejo; ne ostane jim od njega drugzega kakor koščice in koža. Vse skušnje so bile do zdaj zastonj, jih s kruhom, korenjem, repo, hruškami, konopljami ali drugim semenom prerediti, ker raje poginejo kakor da bi se takega živeža

dotaknili. Zastran njih prevelike požrešnosti se včasih v pastéh, pa le takrat živi vjamejo, kadar v njih obilo živeža dobé, sicer kmali lakote pocepajo. Ker tedaj špičmohi vsakter rastlinsk živež zaničujejo in se le od takih žival redé, ki so kmetovavcu v škodo, se tedaj po vsi pravici koristnim živalim prištevajo. Zato ne jih preganjati in ne jih moriti! Tem več jih je, tem več koristijo! Njih najhujši sovražniki pa so, psi, mačke, sove itd., kteri jih le moré, ne pa žrejo. (Hannov. I. Z.)

Obertnijska novica.

(Podkovanica). Naša vlada je kupila privilegijo za mašino, ktera podkve kuje. Ta mašina je bila narajena v cesarskem samokovu Eibiswald-u na Štajarskem, in njena veljavnost se je skoz in skoz potrdila, zato se teh podkev sila veliko razprodá. Podkve so po svoji teži in velikosti razdeljene v pet vrst: od prve (največe) vrste gré 86 podkev na cent, od druge vrste 100, od tretje 114, od četrte 134, od pete 162. Cent podkev, kterih koli, veljá v Eibiswald-u 11 gold. in 50 kr., tedaj najmanja podkev veljá le 7 kraje.

Tri domorodne želje.

V pretečenem letu se nam je marsiktera želja spolnila, in zgodilo se je marsikaj, česar se pred letom niti želeti predrznili nismo. Imeli smo premalo zaupanja do samega sebe, in ravno to je glavni pogrešek v narodnih podvzetjih. Prepričali smo se tu in tam, da je duševna moč našega naroda zadosti jaka, in da se smemo zanaprej brez strahú naslanjati na njo. Zaupaje toraj na trdno voljo Slovincov se predrznem tukaj tri želje izraziti, ktere niso moje, ampak splošne, tudi ne nove, temveč že skoro zastaréle.

Prva želja bi se nam spolnila, ako bi dobili političen časopis v obliki nekdanje „Slovenije“. O potrebi njegovem se je že dosti pisarilo, in ni ga domoljuba, ki bi je ne uvidil. Le založnika in zmožnega vrednika nam je treba, naročnikov v sedanjem času nobenemu izvrstnemu časopisu ne pomanjkuje. Ljubljanska narodna čitavnica stoji na krepkih nogah; bi li ne bilo mogoče, da bi se ona potegnila za čast, ter podala narodne duševne hrane?

Druga želja bi se laglje uresničila od prve. Tiče se pa životopisa našega Prešerna. Če bomo odlagali od leta do leta, se bo marsikaj pozabilo, kar bi se zdaj še lahko ohranilo. Ima še ranjki dosti znancev in prijatlov, ki so ga poznali in ki bi lahko to ali uno o njegovem bornem življenju povedali, kar bi jim utegnilo o njegovi stoletnici čez kakih 40 let nemogoče biti. Zabavnik z njegovim obrazom v obsegi hrvaškega „Leptira“ bi bil kaj pripraven za to.

Tretja želja zadeva spomenik Vodnikov. Že štiri leta se vleče ta stvar, pa še nismo zvedili, če bo kaj ali nič. Naj bi se položil račun in naj bi se oznanilo, kaj se namerava napraviti; potem ko bi se vedilo zakaj, bi še kdor bodi daroval kaj malega za poslavljenje buditelja slovenske narodnosti. Tako bi se v okom prišlo pogostemu popraševanju o tej zadevi.

Če se nam bo v novem letu ena ali druga navedenih želj izpolnila, se bo gotovo naša reč pospešila, in konec leta se bomo z radostjo ozirali po premaganih težah. *)

A. K. Cestnikov.

*) „Novice“ dajo ta spis domoljubnega gospoda kakor so ga sprejele. Kar se tiče prve želje, jo je vrednik „Novic“ kot odbornik čitavnice predložil poslednjemu odboru; al enoglasno je bilo rečeno, da po §. 1 čitavničnih pravil to nikakor ne more biti, ker čitavnica se ne vtikuje v politiko. — Zastran doneskov za Vodnikov spomenik, kteri so v hranilnici ljubljanski. 100 gld. pa nek drugod, na obresti naloženih, bo gosp. dr. Toman, ki je národno nabero osnoval, kmali svojo misel razodel. Vred.